

SOL

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

MERE-BROEKSTRAAT-DIEPESTRAAT

AANLEG FIETSPADEN

ARCHEOLOGIENOTA – 2016L335

De Graeve Arne, Buckens Marieke & Cherretté Bart

SOLVA-ARCHEOLOGIERAPPORT NR 83

Colofon

Project:

Mere – Broekstraat Diepestraat, aanleg van fietspaden. Archeologienota (bureaustudie)

Projectcode – 2016L335

Projectnaam: 17-MER-BDS

SOLVA Archeologierapport 83

Opdrachtgevers:

Gemeente Erpe-Mere

Oudenaardsesteenweg 458

940 Erpe-Mere

Uitvoerder:

SOLVA

Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie

Joseph Cardijnstraat 60

9420 Erpe-Mere

Tel: 053/64 65 20

Auteurs:

Arne De Graeve (erkend archeoloog)

Marieke Buckens (kaartmateriaal)

Bart Cherretté (redactie)

Bewaarplaats archeologisch ensemble:

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA Archeologisch depot, p/a Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem

archeologie@so-lva.be

Tel: 053/64 65 36

Wettelijk depotnummer: D/2017/12.857/18

Afbeelding voorblad: zicht op de Diepestraat, met op de achtergrond de splitsing met de Broekstraat,
(<https://www.instantstreetview.com>, 04-01-2017).

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
1. Planmatige context.....	4
2. Wettelijk kader	4
3. Resultaten.....	4
Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek	6
1. Beschrijvend gedeelte	6
1.1. Administratieve gegevens	6
1.2. De archeologische voorkennis.....	8
1.3. De onderzoeksoopdracht	8
1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek	13
2. Assessmentrapport.....	15
2.1. Methoden, technieken en criteria.....	15
2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten	15
2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen.....	15
2.4. Conservatie-assessment	15
2.5. Assessment van de sporen	15
2.6. Assessment van het onderzochte gebied.....	16
2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan	35
2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden.....	37
2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	38
2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek.....	39
2.11. Bibliografie.....	40
3. Bijlagen	41
3.1. Plannen of figurenlijst	41
3.2. Fotolijst	41
3.3. Lijst van de bijlagen	41

Samenvatting

1. Planmatige context

Gemeente Erpe-Mere wenst fietspaden aan te leggen langsheen de Broekstraat en Diepestraat te Erpe-Mere. De werken vinden plaats vanaf de woning nr. 42 langs de Broekstraat tot aan het kruispunt met de Schoolstraat/kerkhofstraat. Vanaf de woning nr. 42 langs de Broekstraat tot de aansluiting met het kruispunt Ommegangstraat/Broekveldstraat wordt voorzien in de aanleg van een vrij liggend tweerichtingsfietspad, daarna lopen de fietspaden aan weerszijden van de rijweg. Aanvullend op deze werken zullen er ook verkeersdrempels en fietssuggestiestroken worden voorzien op de huidige rijweg.

2. Wettelijk kader

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹.

3. Resultaten

SOLVA voerde in opdracht van de gemeente Erpe-Mere het voorgeschreven archeologische (voor)onderzoek uit. Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Deze toont aan dat het projectgebied een laag archeologisch potentieel biedt.

Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Mere, in een volgens de vroegste cartografische bronnen weinig gewijzigd landschap.

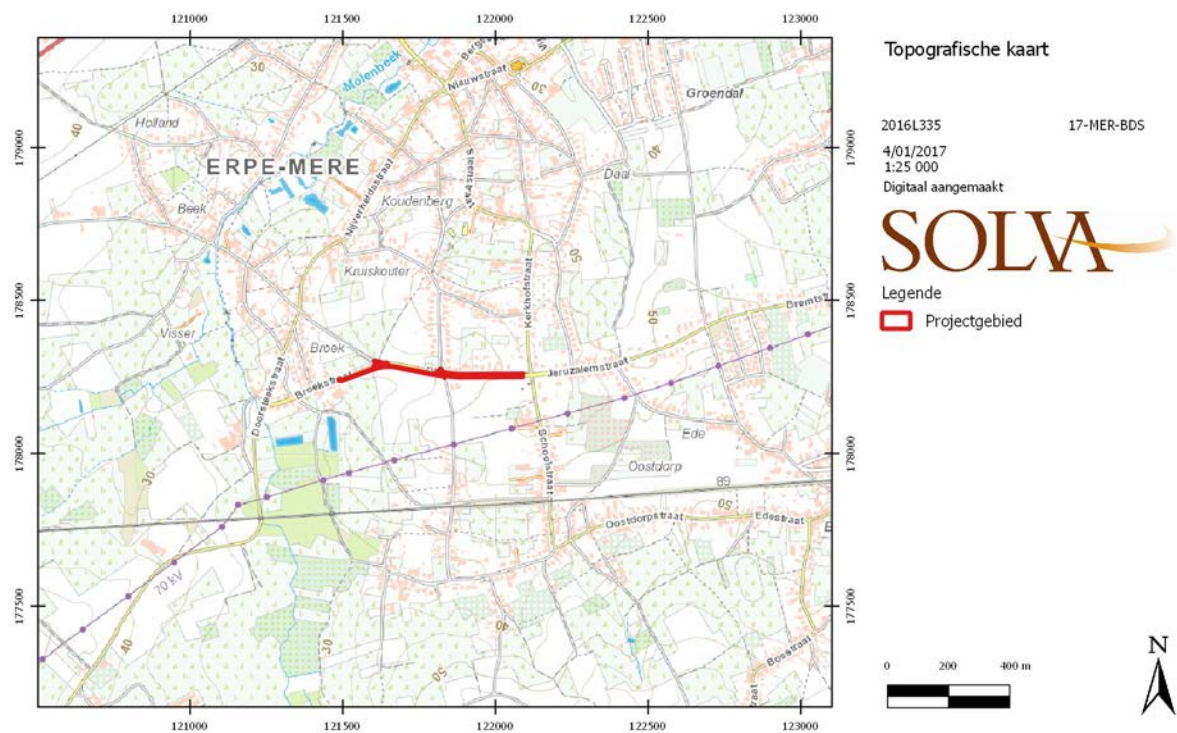
De werken vinden plaats op en langs het tracé van wegen die reeds bestonden aan het einde van de 18de eeuw, en mogelijk ouder zijn. De site ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter dat reeds op archeologisch vlak resultaten heeft opgeleverd met het onderzoek in de Jeruzalemstraat en verschillende prospecties.

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

De weg waarlangs de werken zijn gepland is gelegen op de westelijke helling van een leemrug. Deze plaats heeft in se een vrij hoog potentieel voor bewoning, maar is tevens aantoonbaar zeer kwetsbaar voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn. De bodemkundige profielen suggereren dit ook. De echte bewoningskernen zullen waarschijnlijk ook meer op de top van de heuvelrug moeten gezocht worden in plaats van op de helling.

Bijkomend kan gesteld worden dat de huidige verharde wegen reeds het oppervlak aanzienlijk verstoord zullen hebben. De werken zijn bovendien van dien aard dat indien er toch nog sites aanwezig zouden zijn binnen de geplande werken, deze slechts heel plaatselijk verstoord zullen worden en een goed begrip ervan moeilijk is.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering, zo er al sporen zouden aangetroffen worden, zeer gering is.

Figuur 2. Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied ([www.ngi](http://www.ngi.be), geraadpleegd via WMS).

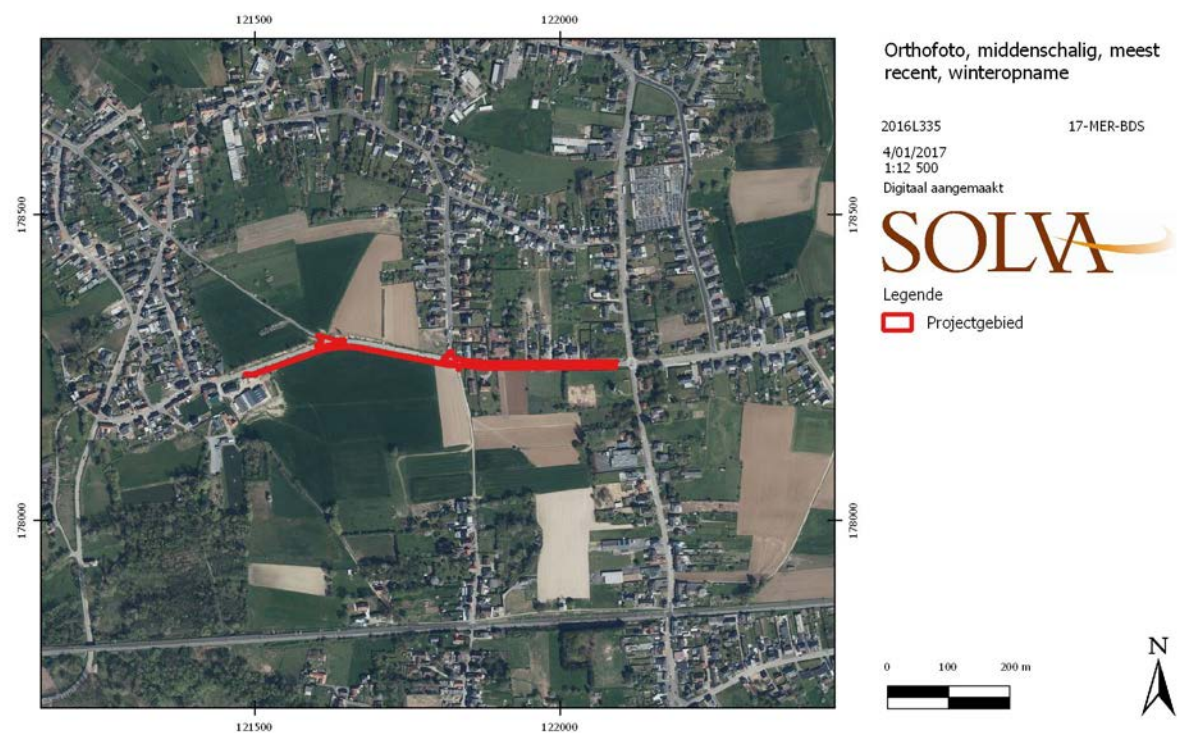

Foto 1. Luchtopname van het onderzoeksgebied (rood) (www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

Foto 2. Foto van de bestaande situatie (instantstreetview, 05-01-2017). Zicht van uit de Diepstraat op het kruispunt met de Ommegangstraat en Broekvelstraat.

Foto 3. Foto van de bestaande situatie (instantstreetview.com, 04-01-2017). Zicht van in de Diepestraat op het kruispunt met de Broekstraat.

1.2. De archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.3. De onderzoeksoopdracht

1.3.1. Vraagstelling:

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de werken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

1.3.2. De randvoorwaarden :

Niet van toepassing

1.3.3. Beschrijving van de geplande werken:

Het project bestaat uit de aanleg van fietspaden en verkeersdrempels langsheen de Broekstraat en Diepestraat in Erpe-Mere². Vanaf de woning nr. 42 langs de Broekstraat tot de aansluiting met het kruispunt Ommegangstraat/Broekveldstraat wordt de aanleg voorzien van een tweerichtingsfietspad dat vrij ligt van de rijweg. Het fietspad wordt gescheiden door een groenberm met beplanting en is ongeveer 350m lang (figuur 3, plan 1 in bijlage).

Het fietspad wordt aangelegd in een cementbetonverharding met een dikte van 16cm en dit over een breedte van 2.50m. De betonverharding wordt aangelegd op een onderfundering type II (di=20cm) en een gestabiliseerde steenslagfundering met een totale dikte van 25cm. De totale uitgraving zal zo'n 61 cm bedragen (figuur 4, plan 1 in bijlage).

Op de grens der werken (omgeving woning nr.42) zal het fietspad aansluiten op de bestaande wegverharding.

Ter hoogte van de aansluiting met het kruispunt Ommegangstraat/ Broekveldstraat zal het fietspad aansluiten op de rijweg en zullen de nodige oversteekplaatsen voor de fietser voorzien worden.

Vanaf dit kruispunt tot de aansluiting met het kruispunt Schoolstraat/ Kerkhofstraat zal aan beide zijden van de rijweg een verhoogd aanliggend éénrichtingsfietspad worden aangelegd met een breedte van 1.75m en een lengte van 281 m.

Dit fietspad wordt opnieuw aangelegd d.m.v. een cementbetonverharding (di=16cm) dewelke gefundeerd wordt op een gestabiliseerde steenslagfundering met een dikte van 20cm. De opbouw bedraagt in totaal 36 cm, maar dit ligt dus ten dele verhoogt boven de huidige rijweg. Langsheen de rijweg zal tevens een ter plaatse gestorte kantstrook/ trottoirband worden geplaatst. Deze lijnvormige elementen worden aangelegd op een schraal betonfundering.

Om de fietser telkens een veilige oversteekplaats te kunnen garanderen t.h.v. de kruispunten met de Ommegangstraat/ Broekveldstraat en de zijstraat Broekstraat is beslist om deze kruispunten in te richten als een verhoogd verkeersplateau.

² Onderstaande beschrijving van de werken is een samenvatting van de verklarende nota door het ingenieursbureau Goegebeur-D'Hauwer BVBA.

De kruispunten zullen telkens heraangelegd worden in een KWS-verharding (4cm KWStoplaag type AB-4C en 6cm KWS-onderlaag type APO-A) dewelke gefundeerd wordt op een onderfundering type II en een gestabiliseerde steenslagfundering met een totale dikte van 25cm. De rijweg zal aan beide zijden afgeboord worden met een ter plaatse gestorte kantstrook/trottoirband (figuur 5, plan 1 in bijlage).

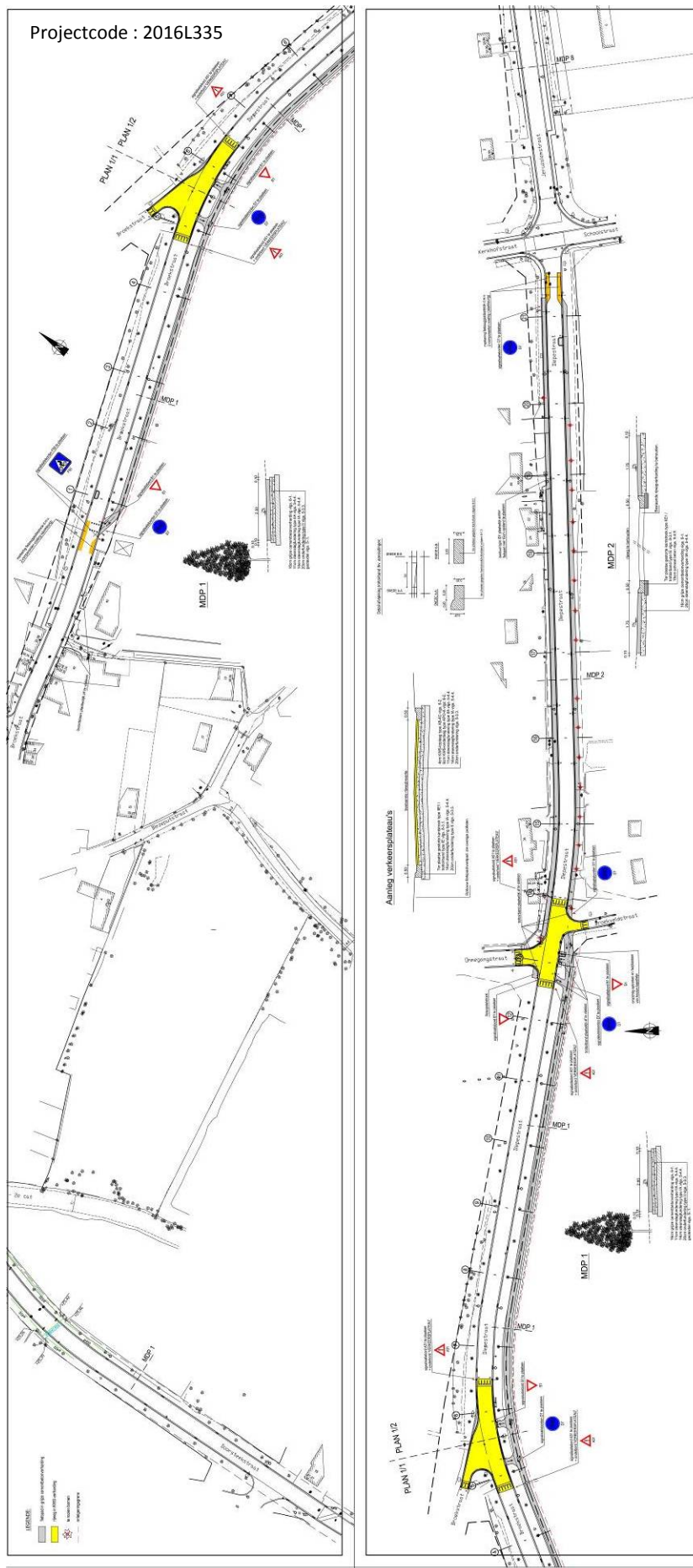
Deze lijnvomige elementen worden eveneens gefundeerd op een gestabiliseerde steenslagfundering en onderfundering type II.

Samenvattend

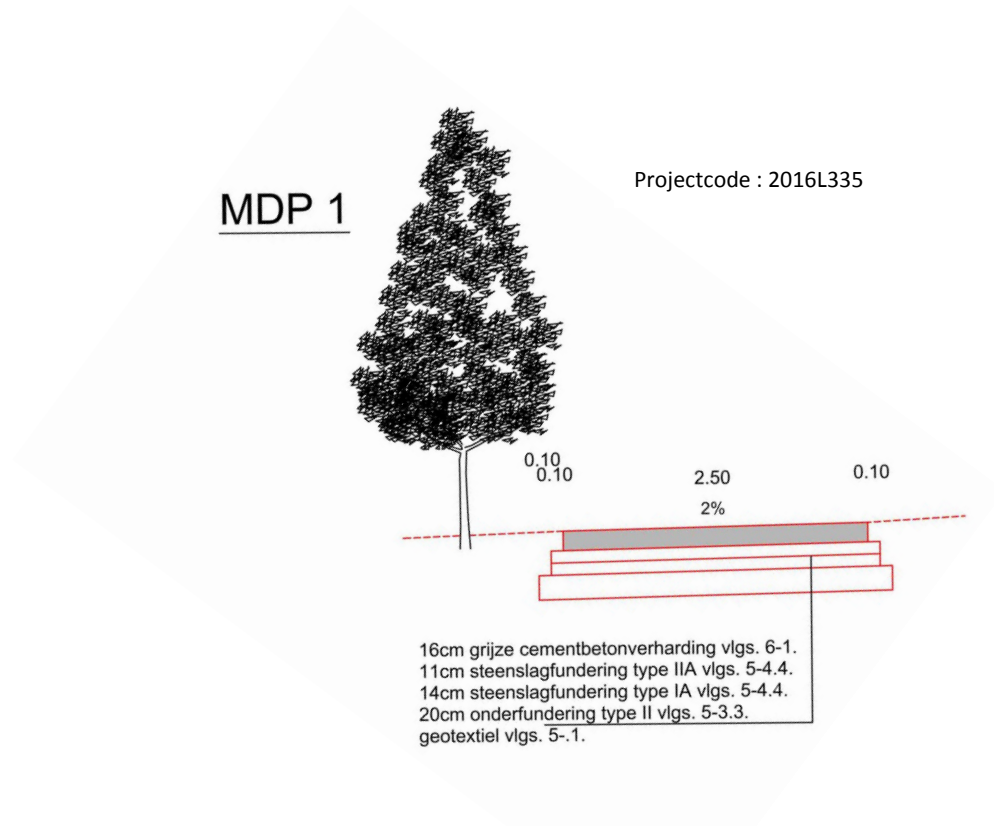
Om de veiligheid van de fietsers te vergroten wordt er beslist om een fietspad aan te leggen langsheen de Broekstraat/Diepenstraat. Vanaf de woning nr. 42 langsheen de Broekstraat tem het kruispunt van de Diepenstraat met de Ommegangstraat/Broekveldstraat komt er een van de rijweg gescheiden tweerichtingsfietspad. Dit is 2,5m breed, 350m lang en heeft een opbouw van 61 cm. Vanaf het kruispunt van de Ommegangstraat/Broekveldstraat tot en met het kruispunt met de Kerkhofstraat/Schoolstraat wordt het fietspad aan weerszijden van de baan gelegd. Deze verhoogde fietspaden zullen elk 1,75m breed en 281m lang zijn. De uitgraving hiervoor bedraagt 36 cm.

Om een veilige oversteekplaats te kunnen construeren worden de kruispunten in gericht als een verhoogd verkeersplateau. Daartoe wordt de rijweg opgebroken en wordt op dezelfde plek een verhoogd plateau aangelegd met een totale opbouw van 55 cm.

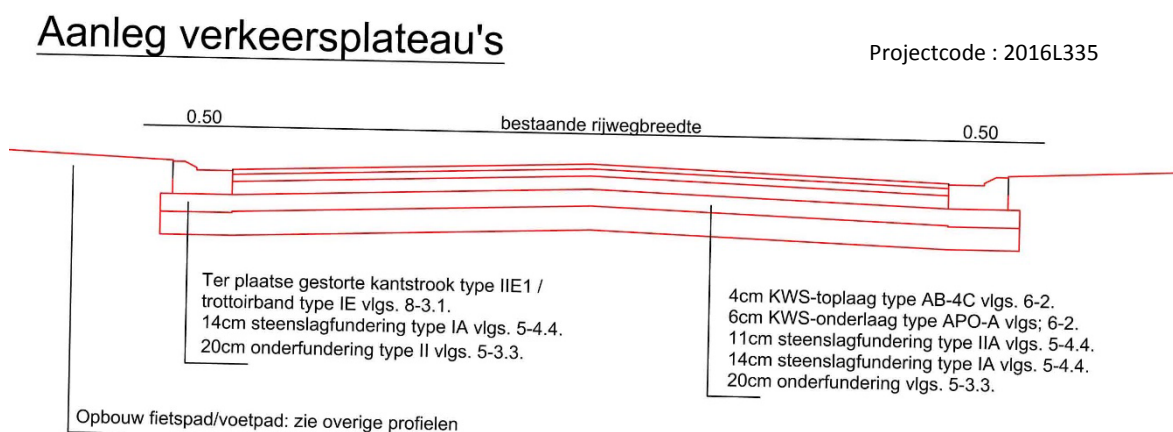
De repercussies op de ondergrond zullen derhalve beperkt blijven.

Figuur 3. Bestaande toestand van het projectgebied met aanduiding van ontwerp (Goegebeur-D'Hauwer BVBA). Voor een gedetailleerde versie van de opbouw, zie bijlagen, plan 1.

Figuur 4. Dwarsdoorsnedeprofilen van de geplande werken partim tweerichtingsfietspad (Goegebeur-D'Hauwer BVBA). Een gedetailleerde versie van de plannen is te vinden bij bijlagen, plan 1.

Figuur 5. Dwarsdoorsnedeprofilen van de opbouw van de verkeersdrempels (Goegebeur-D'Hauwer BVBA). Een gedetailleerde versie van de plannen is te vinden bij bijlagen, plan 1.

1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek

1.4.1. Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken :

-Strategie

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

-Methoden en technieken

Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.4.2. Organisatie van het vooronderzoek:

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de erkende archeoloog, Arne De Graeve. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Marieke Buckens en Arne De Graeve. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Arne De Graeve en Bart Cherretté.

1.4.3. Gebruikte materiaal en technische specificaties, en motivering van de selectie van bronnenmateriaal:

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd vooral om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentie geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed, www.cartesius.be en www.gisoost.be en <http://mapire.eu/>.

Voor het archeologisch kader werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De bouwplannen en beschrijvende nota's zijn door de gemeente Erpe-Mere en studiebureau Goegebeur-D'Hauwer BVBA³ ter beschikking gesteld.

Een terreinbezoek was niet noodzakelijk gezien de actuele toestand van het terrein zichtbaar is op recente luchtfoto's en beelden (google maps en streetview) en de opdrachtgever en het studiebureau ons de huidige toestand van het terrein kon mededelen.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

1.4.4. Beschrijving en motivering van afwijkende methodiek en van bijstellingen van de oorspronkelijke strategie:

Niet van toepassing

1.4.5. Inbreng van specialisten:

Niet van toepassing

1.4.6. Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externen:

Niet van toepassing

³ Ingenieursbureau Goegebeur- D'Hauwer BVBA. Valleistraat 75, 9402 Meerbeke

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit dit assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten

Niet van toepassing.

2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen

Niet van toepassing.

2.4. Conservatie-assessment

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij deze bureaustudie niet van toepassing.

2.5. Assessment van de sporen

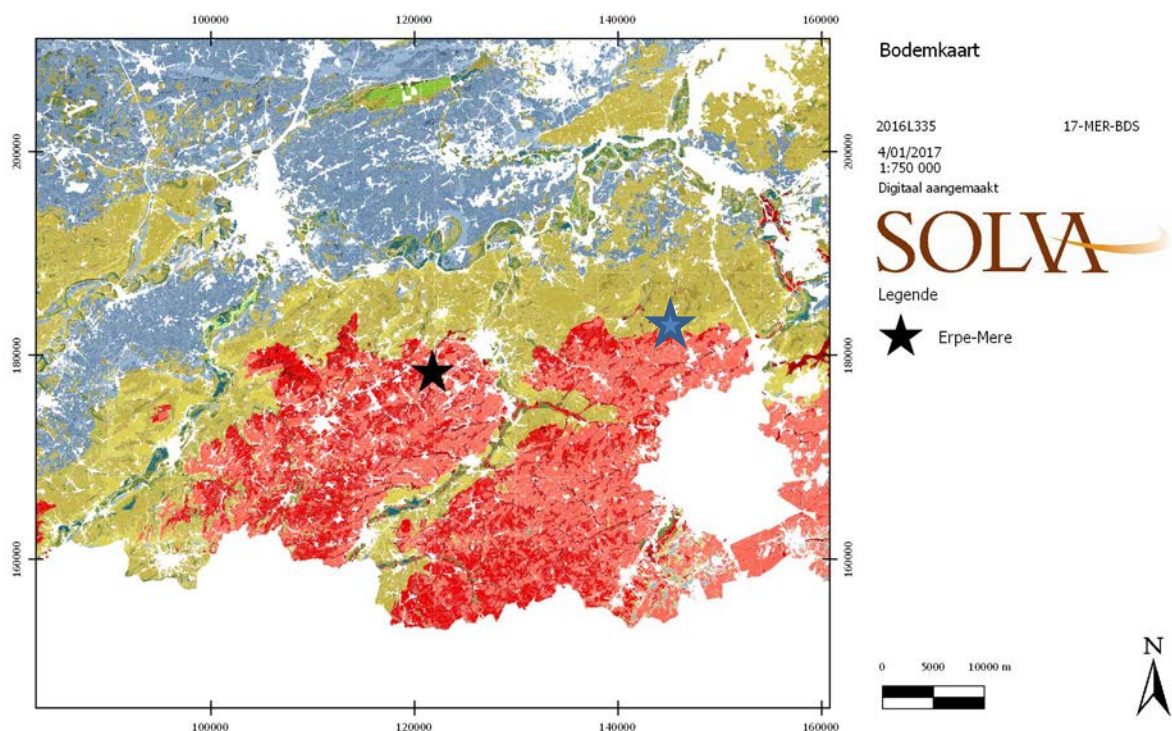
Niet van toepassing.

2.6. Assessment van het onderzochte gebied

2.6.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied (aardkundige en hydrografische situering, grondgebruik, fysisch-geografische gegevens, geraadpleegde bronnen)

Algemene landschappelijke en planmatige situering

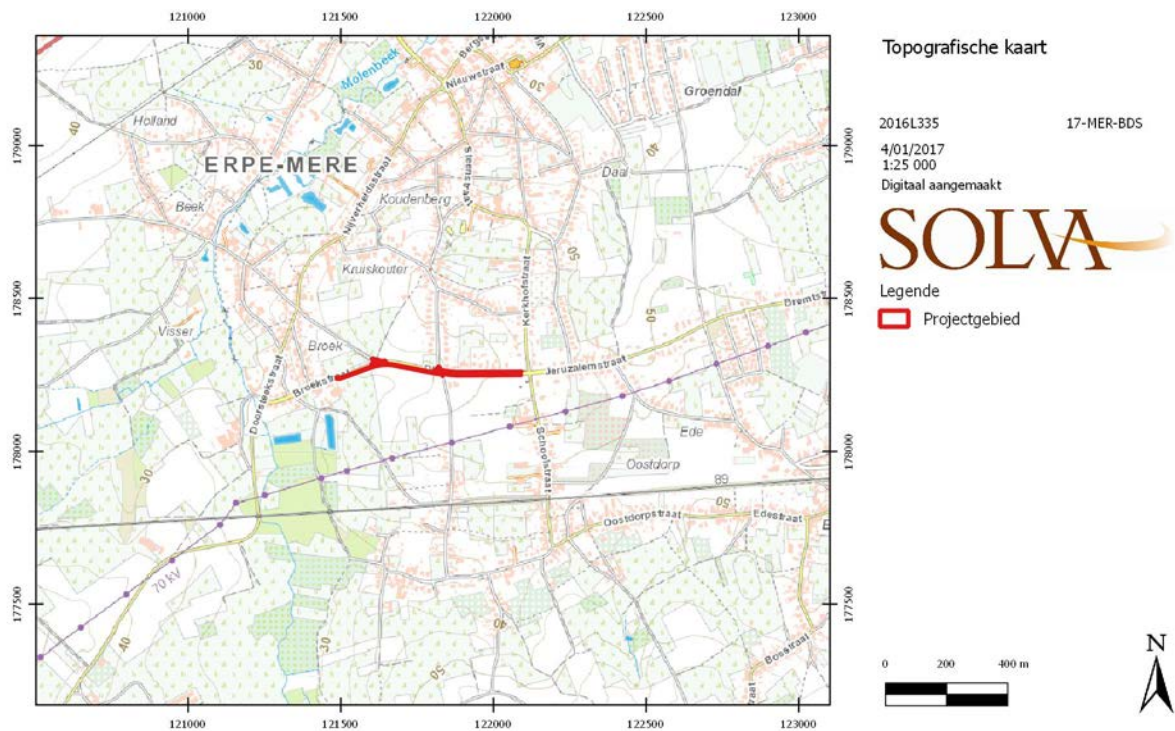
Mere is een deelgemeente van Erpe-Mere en is gelegen in de leemstreek in het zuiden van Oost-Vlaanderen (figuur 6).⁴ De streek vormt de uitloper van de uitgesproken heuvelachtige Vlaamse Ardennen in het zuiden en zuidwesten.

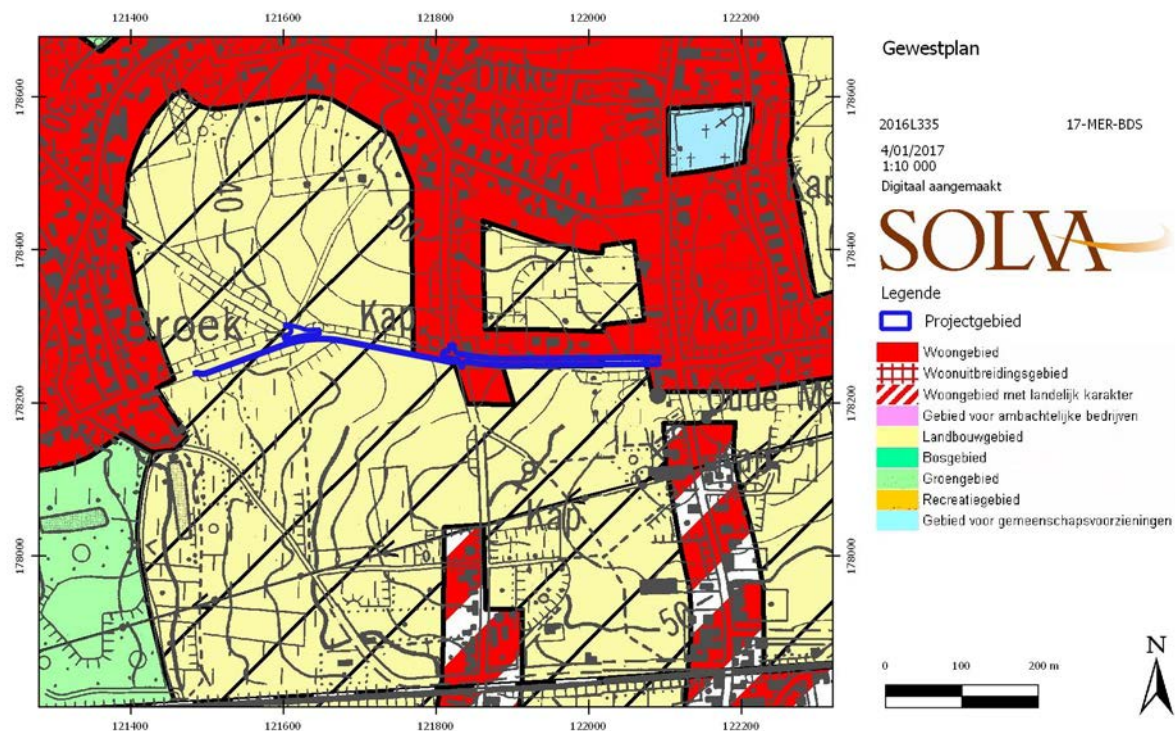
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemkaart (aangegeven met ster). Oranje : zandleemstreek, rood : leemstreek. (www.agiv.be).

Het projectgebied situeert zich in een rurale omgeving met lintbebouwing, ten zuiden van de dorpskern van Mere (figuur 7).

⁴ www.geopunt.be

Figuur 7. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte de dorpskern van Mere, [www.ngi](http://www.ngi.be), geraadpleegd via WMS).

Figuur 8. Het gewestplan met de positie van het desbetreffende terrein (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

Het projectgebied valt volgens het Gewestplan deels binnen 'landschappelijke waardevol agrarisch gebied' (geel) en deels binnen woongebied (rood).

Aardkundige en hydrografische situering

-Beknopte geologische en geomorfologische schets van de regio⁵

Het projectgebied ligt in de ‘**ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone**’, en meer bepaald in het deel van het **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict** (Sevenant et al. 2002, pp. 158-163). Dit district bestaat uit een geaccidenteerd tertiair heuvellandschap waarop voornamelijk lemige eolische gronden werden afgezet. Het district bevindt zich in het zuiden van Vlaanderen.

Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuveld (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het Tertiair en tijdens het Pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de loesspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met o.a. de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oostwest en noord-zuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d’Hoppe, 157,5m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvelds dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitloopt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kappelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Het is aan de rand van deze laatste dat het projectgebied

⁵ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept ‘ecodistrict’ worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken. *Sevenant M. et al., 2002.*

gesitueerd ligt. Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het Tertiair kleiig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakte van de Dender en de Molenbeek.

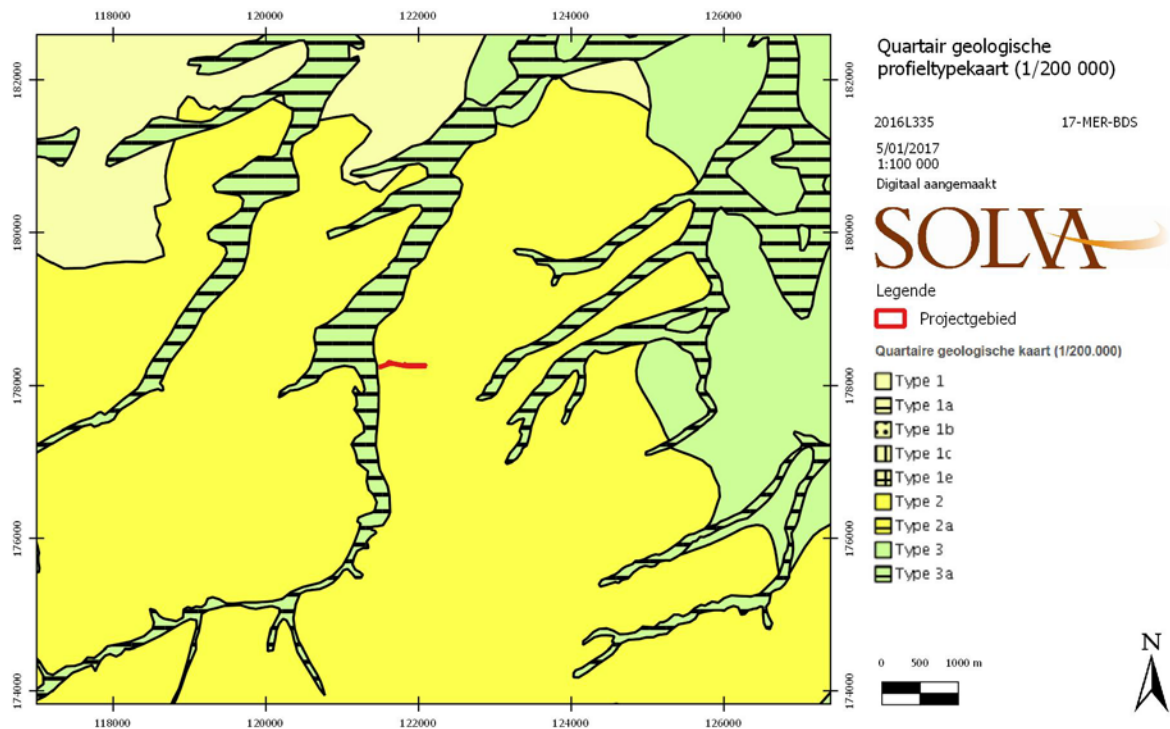
De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellinggronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het Tertiair substraat dagzomen.

Geologie

Tijdens het Tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het Pleistoceen (Quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het Tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen). Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het Weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De Tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

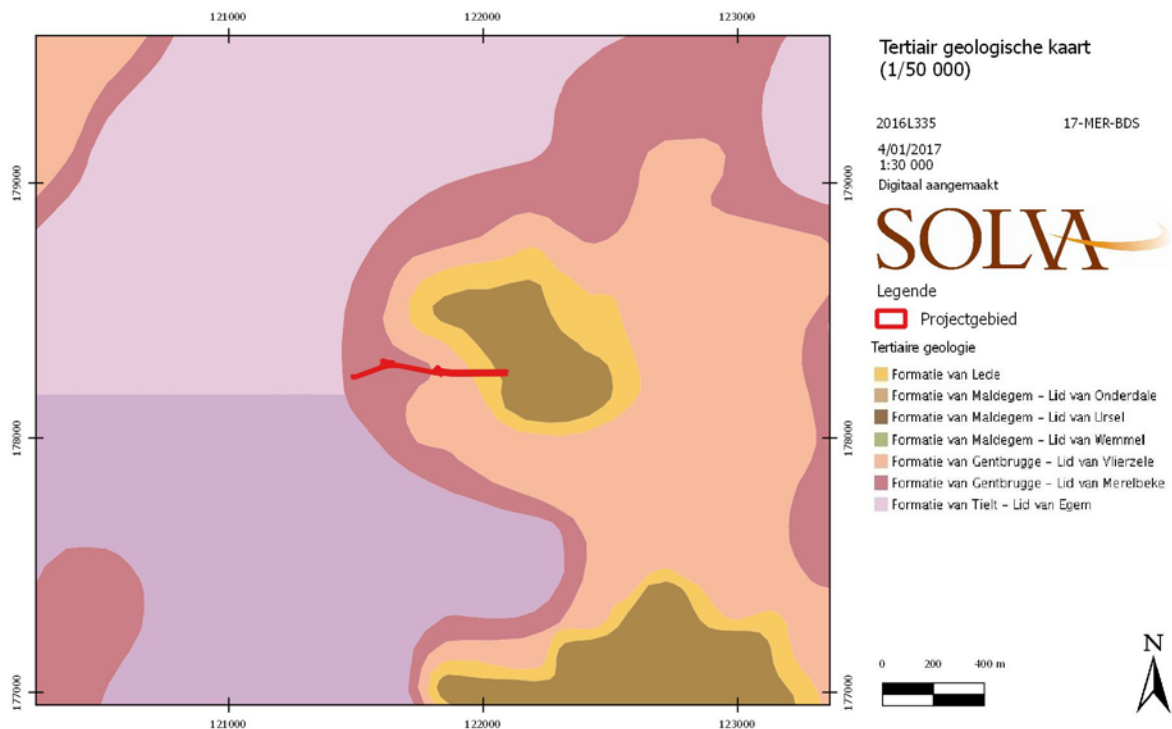
Gedurende het Holocene had eerst een riviererosie van het Pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werden uitgeschuurd tot op de Ieperiaanse kleilagen. Later werden de valleien gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en weinig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

-Het projectgebied

Figuur 9. De quartairgeologische profieltypekaart. Geel : geen holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn afgezet. Groen : holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS). Het projectgebied is gesitueerd op een leemrug ten oosten van de zuidwest-noordoost afwaterende Molenbeek.

De **quartairegeologische profieltypekaart** valt af te lezen dat op de terreinen geen holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn afgezet (geel) (figuur 9). In groen: holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie. Op deze figuur is de loop van de Molenbeek goed waar te nemen.

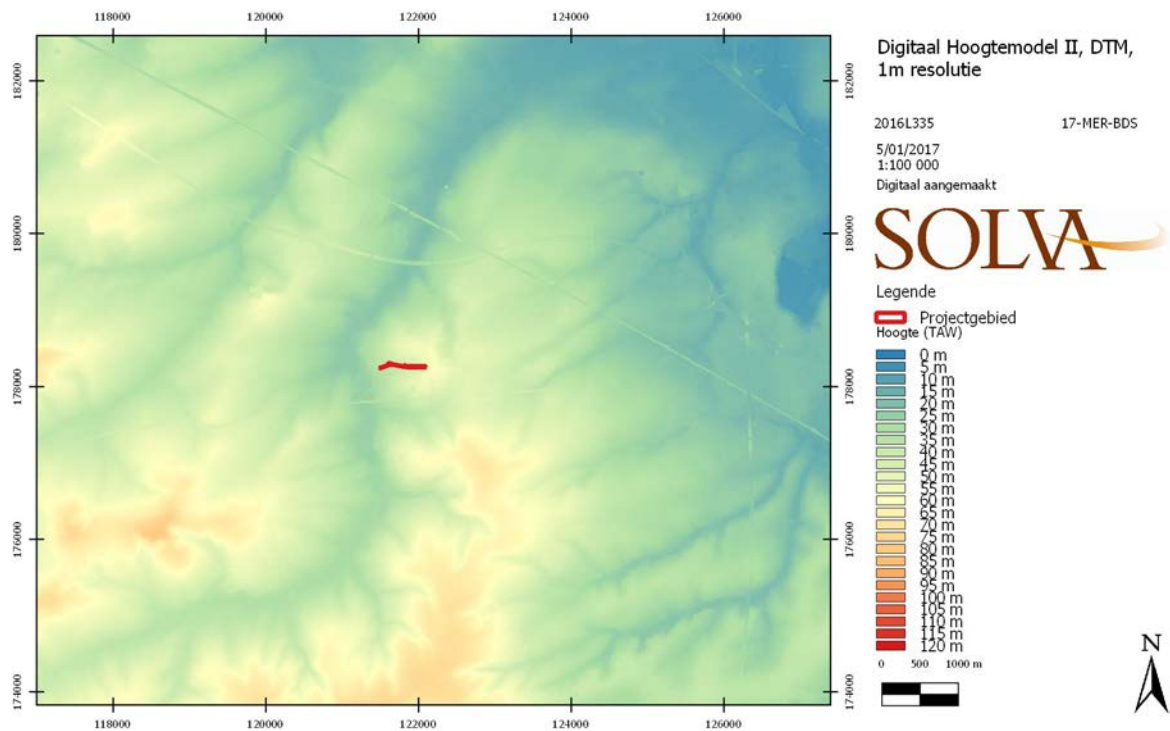

Figuur 10. De tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

Op de **tertiairgeologische** profieltypekaart bevindt het westelijk deel van het projectgebied zich een band blauwgrijze tot donkergrijze klei met dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties, te associëren met het Lid van Merelbeke (GeMe) (rodig paars) (figuur 10). Een deel van het projectgebied bevindt zich dan weer op groen tot grijsgroen fijn zand, dat soms kleihoudend is met plaatselijk dunne zandsteenbakjes en glauconiethoudend en glimmerhoudend is, getypeerd als Lid van Vlierzele (GeVI) (zalmkleurig). In de oostelijke hoek is een opduiking van de Formatie van Lede (Ld) (lichtgrijs fijn zand, soms kalksteenbanken, kalkhoudend, fossielhoudend, soms glauconiethoudend, basisgrind)) (geel) en de Formatie van Maldegem (Ma) (grijze afwisseling fijn zand en klei, glauconiethoudend, glimmerhoudend, onderaan klei, zandhoudend, sterk glauconiethoudend) (bruin).

Voor het gebied is geen **geomorfologische** kaart beschikbaar.

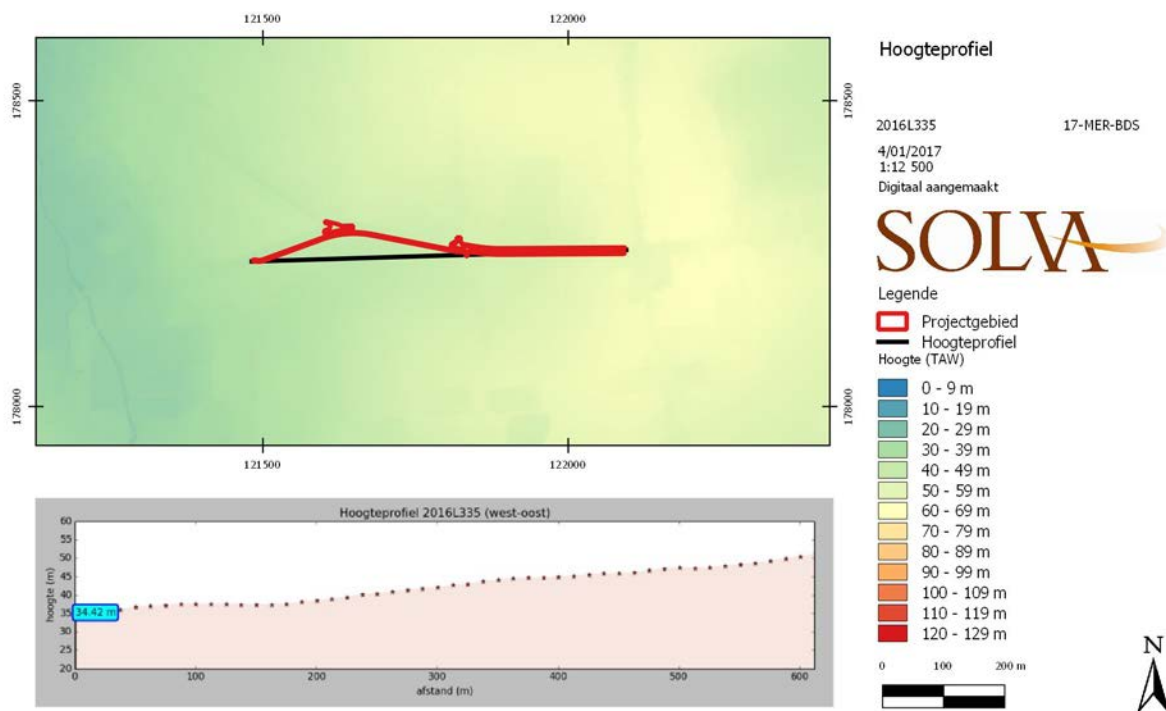
Fysisch-geografische gegevens en grondgebruik

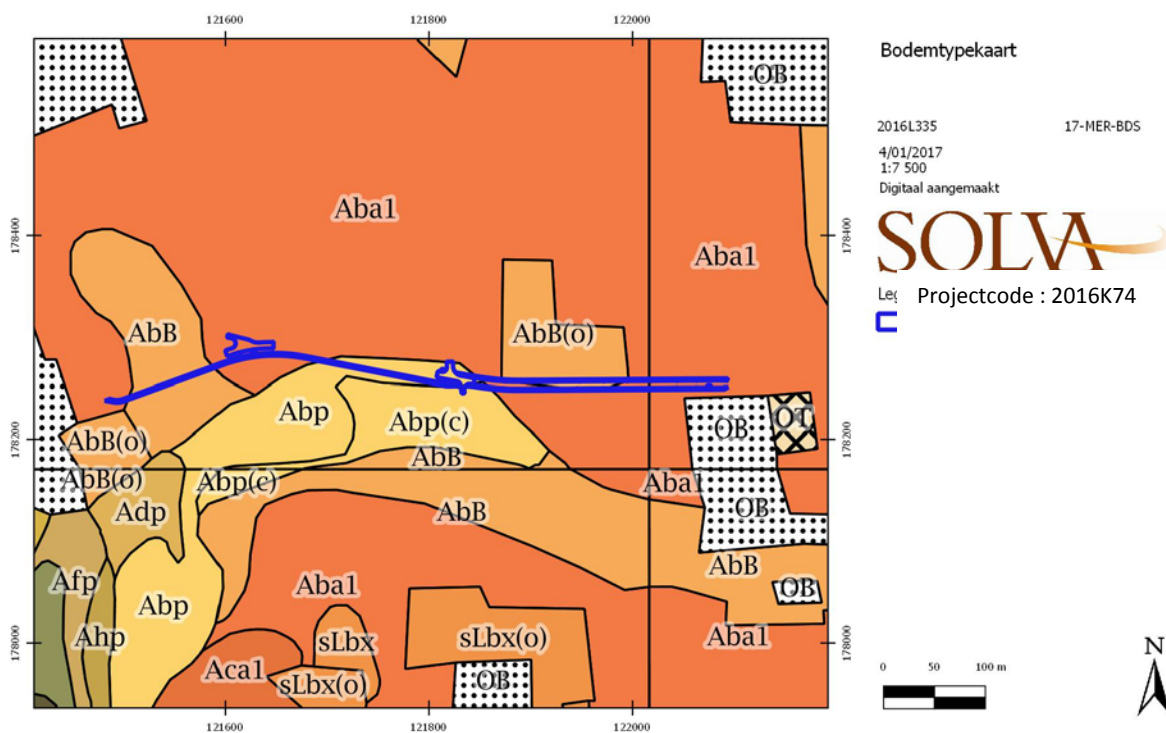
Figuur 11. Digitaal Hoogtemodel van de omgeving www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

Het projectgebied ligt op de rand van de vallei van de molenbeek (figuur 11). De westelijke kant ligt het dichtst bij de beekvallei. De oostelijke kant van het projectgebied ligt helling opwaarts, maar komt niet tot aan het hoogste punt. Het projectgebied ligt op een van de laatste opduikingen voor het reliëf afloopt richting de Vlaamse laagvlaktes en de vallei van de Schelde.

Een terreindoorsnede brengt dit goed in beeld. Tussen het laagste (i.e. ca.34 m TAW) en het hoogste punt (ca 53m TAW) zit ongeveer 19m (figuur 12). Verspreid over 600m geeft dit een gemiddeld verval van 3,1%. Dit heeft uiteraard ook zijn weerslag op de erosiegevoeligheid van het terrein (infra).

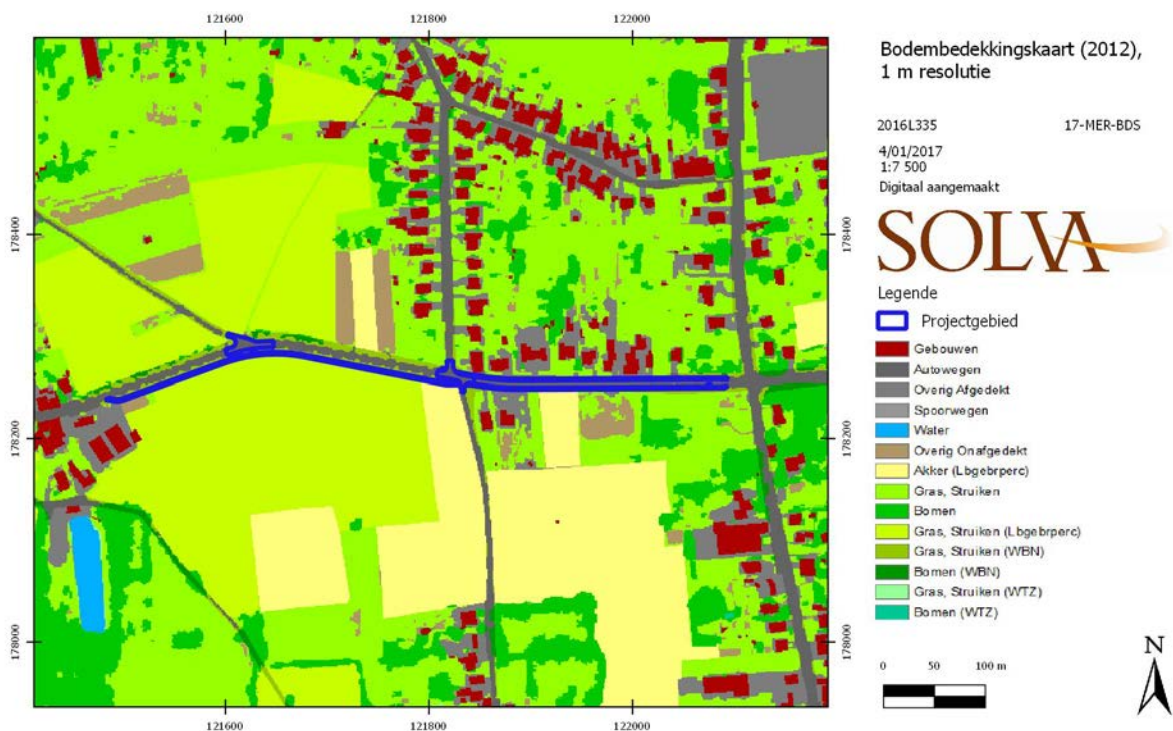
Figuur 12. Hoogtemodellen van het terrein (boven : dwarsdoorsnede op het noordelijke deel van het terrein (www.geopunt.be).

Figuur 13. De bodentypekaart met de positie van het desbetreffende terrein (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

De terreinen zelf zijn voornamelijk gelegen binnen droge leembodems met textuur B-horizont⁶ (Aba, oranje) (figuur 13). Een deel van de gronden is ook gelegen in Abp gronden. Deze bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies. De gronden bestaan uit leemmateriaal dat geërodeerd is van de hoger liggende plateaugronden⁷. De AbB leemgronden komen in de zandleemstreek voor nabij de overgangszone met de leemstreek alsook in enkele alluviale valleien, ze zijn typisch voor hellingen. De bodems zonder substraat AbB(O) zijn meestal kunstmatig ontstaan door ontginning van het leemdek als baksteenaarde; meestal werd de leem afgegraven tot de top van de kalkrijke loess⁸. De soms zeer rechtlijnige aflijning van dit bodemtype (bijvoorbeeld net boven de oostelijke kant van het projectgebied) ondersteund deze aanname.

De bodemkaart wijst op een beperkte mogelijkheid voor archeologisch onderzoek. Het grootste gedeelte van de werken situeren zich op Aba gronden die pas rond de 40 cm een textuur B beginnen te ontwikkelen. De werken voor het enkelvoudige fietspad reiken 36 cm diep in de bodem, en zullen bijgevolg weinig in situ zichtbare archeologische sporen treffen. De colluviale gronden waar een deel van het brede fietspad (dat een opbouw van 61 cm kent) in ligt, noopt waarschijnlijk tot een diepere afgraving om de eventueel in situ aanwezige sporen te kunnen capteren. Er is bovendien ook een aanzienlijke kans dat de erosie hevig heeft ingewerkt op eventueel aanwezige sporen. Gezien de beperkte impact van de werken is de kans dan ook reëel dat erbij afgraven geen archeologische sporen zullen worden aangesneden.

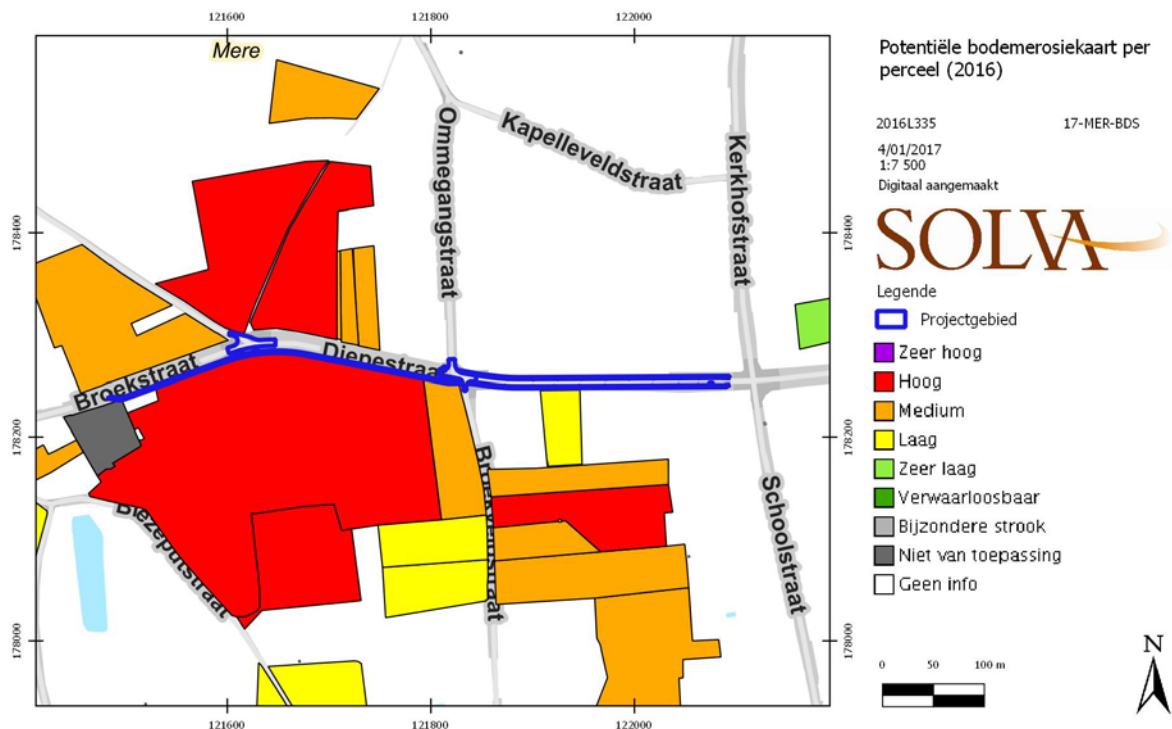
Figuur 14. De bodembedekkingskaart. (www.agiv.be, geraadpleegd via WMS).

⁶ Loamy soils (A) with a mottled (b) textural B-horizon (a), textural B-horizon beginning at a depth of <40 cm (geopunt).

⁷ Geopunt: aanvullende uitleg bij bodemtype

⁸ Geopunt : aanvullende uitleg bij bodemtype

De **bodembedekkingskaart** (figuur 14) geeft aan dat een deel van het gebied bedekt is door wegverharding, geflankeerd door gebouwen en groene zones. Een deel van het gebied (het tweerichtingsfietspad) ligt in een zone die nu ingenomen is door gras en struiken

Figuur 15. Bodemerosiekaart (www.dov.vlaanderen.be, geraadpleegd via WMS).

Op de bodemerosiekaart is de graad aan erosie niet voor elk perceel gedefinieerd (figuur 15). Bij de percelen waarvoor dit bekend is, is de erosiegraad medium tot hoog. Gezien de grote hellingsgraad van de terreinen waarop het studiegebied gepositioneerd is, is op alle percelen deze **hoge erosiegraad te verwachten**.

Resumerend kan gesteld worden dat deze bodemgegevens duiden op een beperkte mogelijkheid voor archeologisch onderzoek. Het grootste gedeelte van de werken situeren zich op Aa-gronden die pas rond de 40 cm een textuur B beginnen te ontwikkelen. De werken voor het enkelvoudige fietspad reiken 36 cm diep in de bodem, en zullen bijgevolg geen in situ zichtbare archeologische sporen treffen. De colluviale gronden waar een deel van het brede fietspad (dat een opbouw van 61 cm kent) in ligt, noopt waarschijnlijk tot een diepere afgraving om de eventueel in situ aanwezige sporen te kunnen capteren. Er is bovendien ook een aanzienlijke kans dat de erosie hevig heeft ingewerkt op eventueel aanwezige sporen.

Gezien de beperkte impact van de werken is de kans dan ook reëel dat erbij afgraven **geen archeologische sporen zullen worden aangesneden**. De gronden waarop het brede fietspad wordt ingegraven heeft een **hoog erosierisico**.

Een **overzichtsplan** met de relevante landschappelijke en aardkundige factoren binnen het projectgebied is te vinden bij de synthese (figuur 21).

Specifieke bijkomende terreininformatie: resultaten van de boringen in kader van het milieuhygiënisch onderzoek

Niet van toepassing

2.6.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied

Inventaris bouwkundig erfgoed

Mere was begin 13de eeuw eigendom van de familie van Mere, en later waren ook delen eigendom van andere families, namelijk van de families van Erpe (derde kwart 15de eeuw), van Liedekerke (tweede helft 16de eeuw), du Bosch (eind 16de eeuw), Blondel en de Vicq van Cumptich (beide 17de tot 18de eeuw)⁹. Rond de dorpskom is er een netwerk van dichtbebouwde straatjes aanwezig met daarin verschillende boerenarbeidershuisjes. Ten noordwesten en ten oosten van de dorpskom liggen concentraties van kleine hoevetjes uit de 19de eeuw. Erpe was van 1440 tot 1714 eigendom van de heren van Erpe¹⁰. De bebouwing stamt vooral uit de 19de eeuw.

In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied liggen er twee belangrijke beschermde monumenten. In het zuiden ligt de watermolen “Ten Broeck”, aan de noordoostelijke kant van het gebied ligt de “Kruiskoutermolen”¹¹.

De watermolen, nu ‘t Hof Schuurke genoemd, is een korenwatermolen met metalen bovenslagrad op de Molenbeek (foto 4). De molen was lang in bezit van de heren van Mere en de oudste verwijzing naar deze molen dateert van 1348. In 1681 vond een belangrijke herbouw plaats. Op dat moment was de molen nog steeds in het bezit van de heren van Mere¹². Thans doen de gerenoveerde gebouwen dienst als eet-en drinkgelegenheid.

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120322>.

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120321>.

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/> geconsulteerd op 05/01/2017.

¹² <http://www.molenechos.be/molen.php?AdvSearch=914>

Foto 4. Watermolen Ten Broeck <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8245>.

De Kruiskoutermolen is een houten driezolder-staakmolen (foto 5). De molen stond lange tijd in Niewerkerken (bij Aalst) en is pas in 1921 naar Mere verhuist. De molen dateert oorspronkelijk van voor 1384 (oudste vermelding). In 2004 onderging de molen een restauratie, waarna hij in 2006 terug op zijn originele sokkel werd geplaatst. In 1956 is de molen beschermd als monument. De molen is nog altijd in werking en doet dienst als korenmolen¹³.

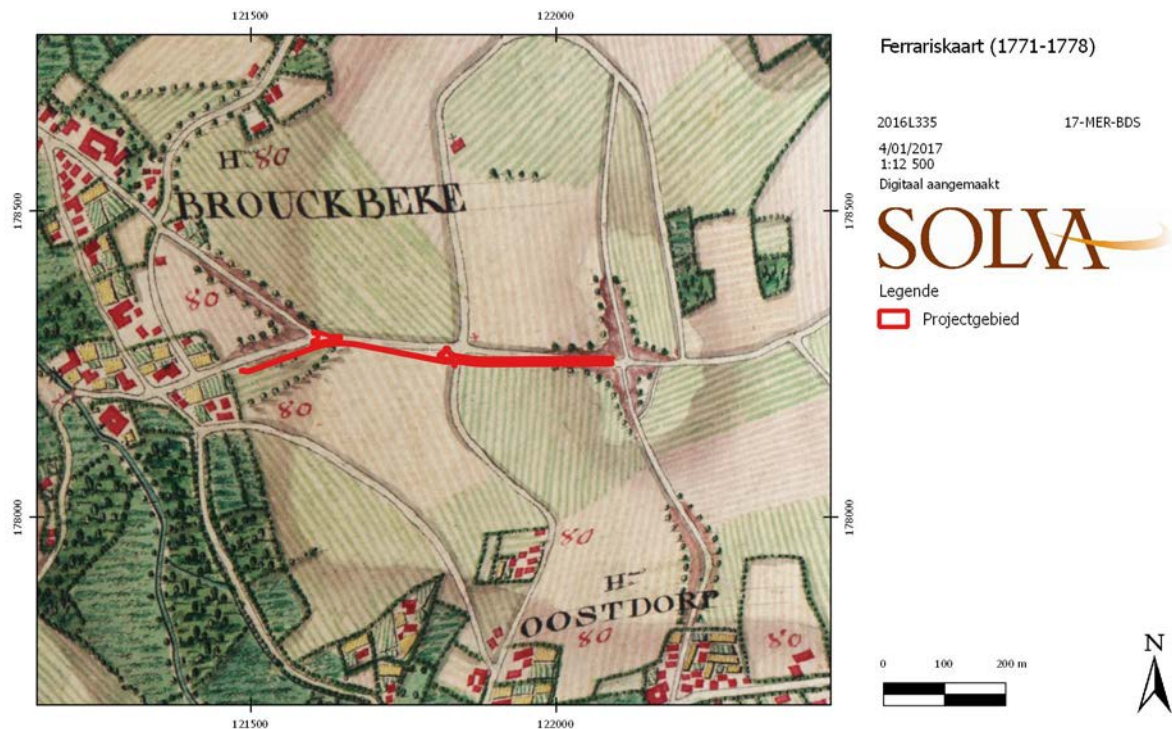

Foto 5. Kruiskoutermolen <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8244>

¹³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8244>

Historisch – cartografische documentatie van het projectgebied

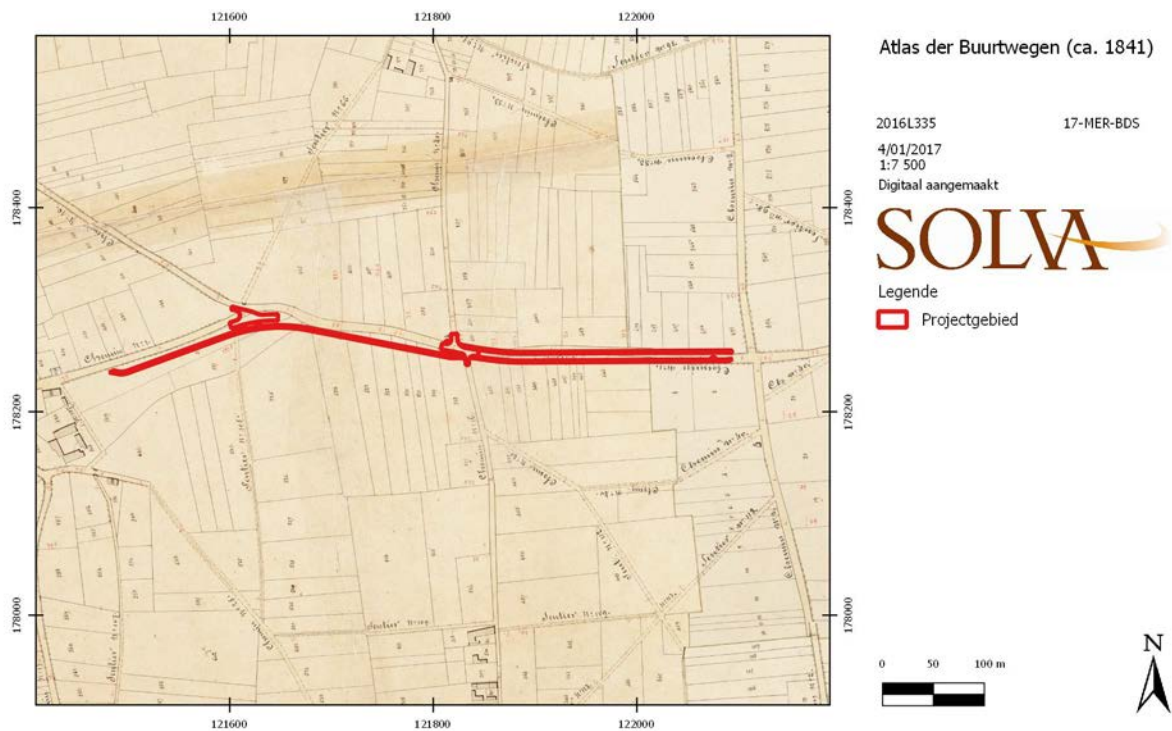
a) Jozef Johan Frans Ferraris – Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik: Aelst (1771-1778)

Figuur 16. Detail van de Ferraris kaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

Op de Ferrariskaart is te zien dat het huidige stratennet weinig verschilt van het huidige stratennet (figuur 16). Aan de westelijke kant is er wat bebouwing te zien. Voor het overige zijn de aanpalende gebieden in gebruik als landbouwgebied.

c) Atlas van de buurtwegen (ca. 1845)

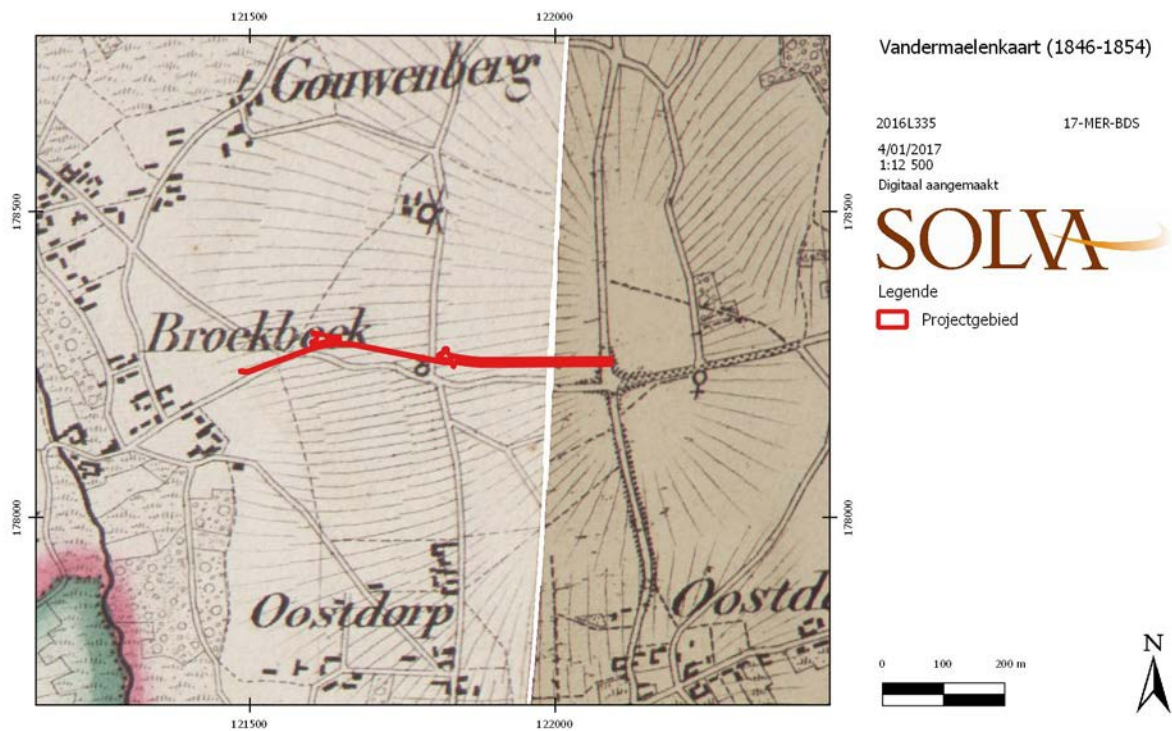

Figuur 17. Detail van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1845) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

Het landschap wordt verder opgedeeld in verschillende, vaak langgerekte percelen, die de lokale topografie volgen, net als op de Ferrariskaart is geen bewoning te zien langs het traject (figuur 17).

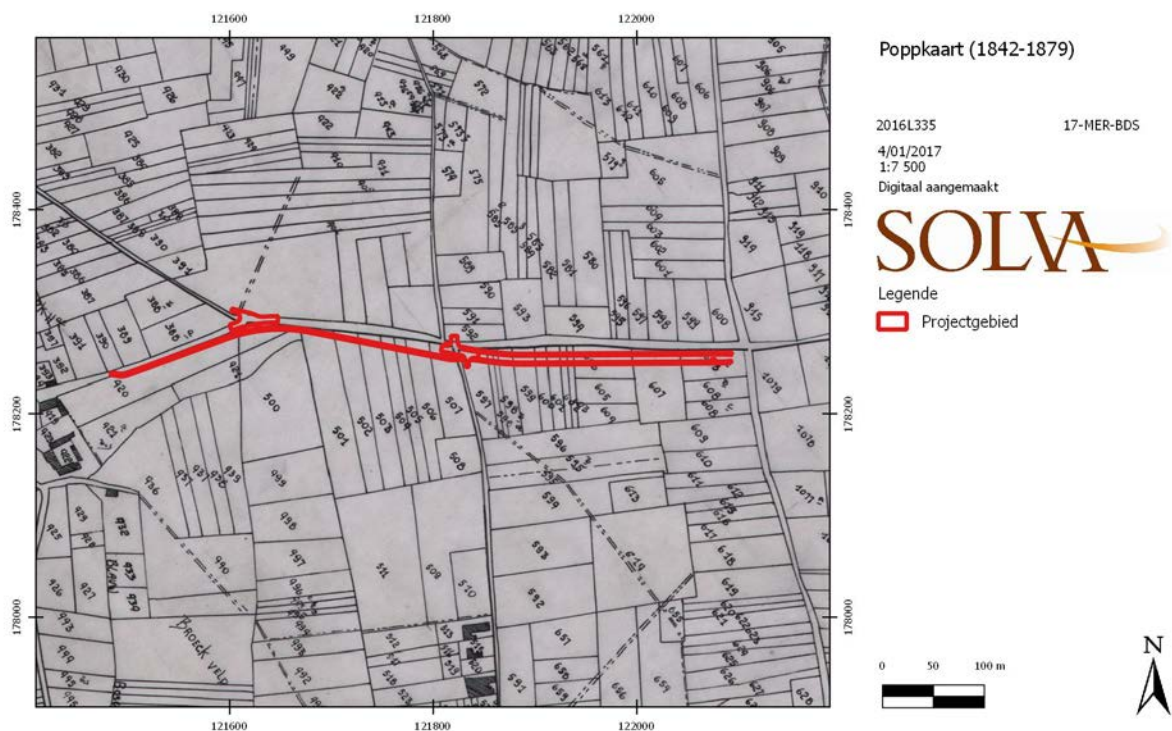
d) Philippe Vandermaelen – Cartes topographiques de la Belgique (1846-1854)

Deze kaart toont duidelijk de hellingsgraad die op het terrein waarneembaar is. Door de beperkte georeferentiegraad, en het beperkte detail levert de kaart weinig additionele informatie ten opzichte van de voorgaande kaart. Er is geen bijkomende bewoning te zien (figuur 18).

Figuur 18. Detail van Vandermaelenkaart uit 1846-1854 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

e) Philippe Chrétien Popp - Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (1842-1879)

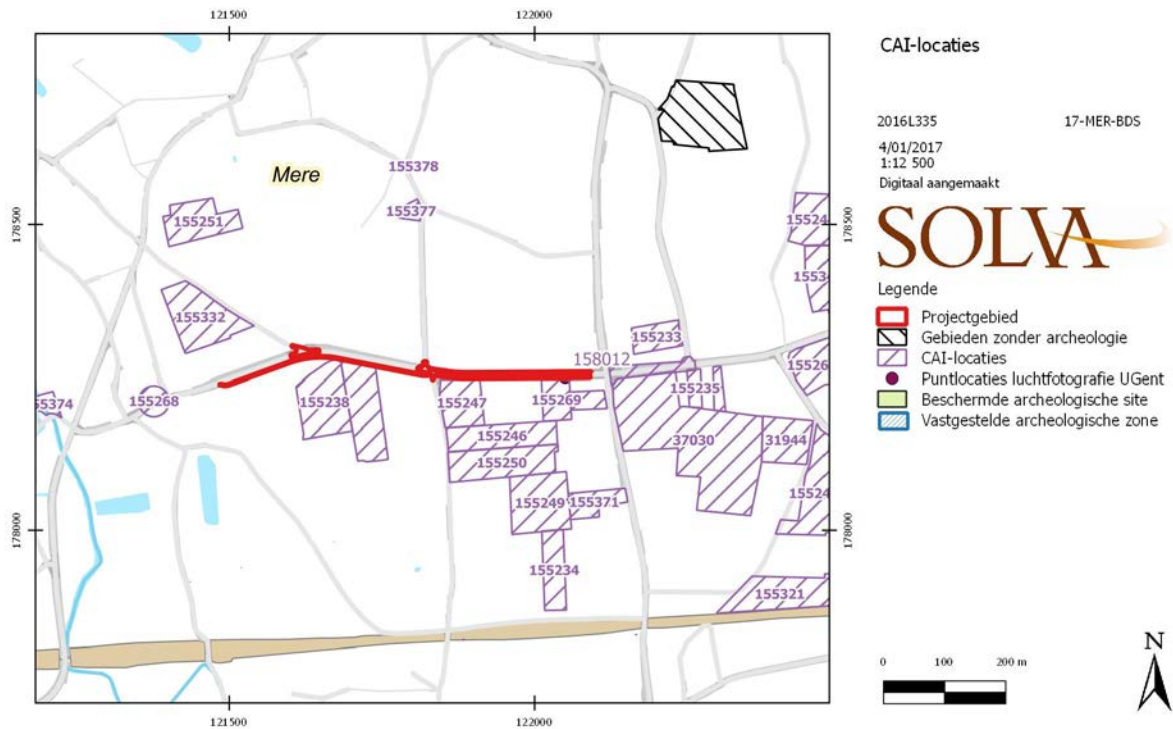

Figuur 19. Detail van het kadasterplan van Popp (1842-1879) met afbakening van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be, geraadpleegd via WMS).

De Poppkaart levert een gelijkaardig beeld op als de Atlas der Buurtwegen (figuur 22). Het is pas in de 2de helft van de 20ste eeuw dat de lintbebouwing zijn aanvang vindt.

Voor een geïnterpoleerd **Digitaal Hoogtemodel** en de **bodemkundige beschrijving** van het projectgebied verwijzen we naar vorig hoofdstuk (1.2.6.1, respectievelijk figuren 13, 14 en 15).

2.6.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Figuur 20. Uittreksel uit de CAI met de gekende sites in de nabijheid van het terrein (<https://geo.onroerenderfgoed.be>, geraadpleegd via WMS).

Langsheen het projectgebied zijn verschillende archeologische meldingen genoteerd in de Centraal Archeologische Inventaris (figuur 20). Het meest van belang is polygoon nr. 37030. Deze heeft betrekking op de site die gekend staat als “Mere-Jeruzalemstraat”. In de jaren 1980 zijn hier verschillende kleinschalige opgravingscampagnes uitgevoerd op de terreinen ten zuiden van de Jeruzalemstraat. Ook onder de Jeruzalemstraat zijn er archeologische waarnemingen gedaan. Door de urgente bedreiging door beploeging en erosie is er beslist om de opgravingen uit te voeren. De site omvat verschillende bewoningssporen uit de vroeg La tène en Romeinse periode¹⁴. De site ligt, niet onlogisch, op het hoogste punt van de opduiking, en loopt sterk af richting het westen. Door de kleinschaligheid van de opgraving konden de onderzoekers de gegevens niet te volle interpreteren.

¹⁴ Bourgeois I, De Swaef W., & Bourgeois J. 1998. Bewoningssporen uit de vroege La Tène- en de Gallo-Romeinse periode aan de Jeruzalemstraat te Mere (Erpe-Mere). VOBV-info, 48, pp. 2-14

De andere, aan het onderzoeksgebied aanpalende, vondstlocaties betreffen allen prospectievondsten. Het merendeel van de prospectievondsten bestaat uit silex artefacten uit de prehistorie en aardewerk uit de Romeinse periode¹⁵.

Het is echter belangrijk in het achterhoofd te houden dat deze met enige waarschijnlijkheid afgeleden zijn van de hoger gelegen site aan de Jeruzalemstraat in een colluviaal pakket.

2.6.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

-Datering en interpretatie van geomorfologische eenheden van het projectgebied:

Het terrein is gelegen op een sterke helling aan de vallei van de Molenbeek. De loessafzettingen zijn gevormd gedurende de laatste ijstijd. Het terrein is sterk onderhevig aan erosie, waardoor op die plaatsen Pleistocene afzettingen kunnen dagzomen net onder de teeltaarde of de bestaande weg.

-Datering en interpretatie van de antropogene aanwezigheid in het plangebied:

De historische kaarten geven aan dat de wegen zoals die nu hun loop hebben, er reeds in de 18de eeuw lagen. De bewoning langsheen de Broekstraat/Diepestraat stamt pas uit de 2de helft van de 20ste eeuw.

De Centraal Archeologische Inventaris geeft verschillende archeologische waarnemingen aan langsheen het projectgebied. In de meeste gevallen gaat het om prospectievondsten van silex en (Romeins) aardewerk. Net ten noordoosten van het projectgebied bevindt zich de site “Mere-Jeruzalemstraat”. Tijdens (beperkte) opgravingen zijn er sporen uit de vroeg La Tène en Romeinse periode teruggevonden. De beperkte oppervlaktes van de opgravingen lieten evenwel geen goede interpretatie toe. Het is niet uit te sluiten (en zelfs aannemelijk) dat de prospectievondsten langsheen het projectgebied verspoeld zijn van de hoger gelegen sites.

Het is ook niet uit te sluiten dat er zich onder de weg nog oudere sporen bevinden die niet in relatie staan met de weg. Door de hoge graad aan erosie op het terrein echter, valt echter te verwachten dat mogelijke sites geërodeerd of slecht bewaard zullen zijn.

2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren en activiteitenzones

Niet van toepassing

2.6.6. Verklaring voor het ontbreken van archeologische vondsten, sporen of een archeologische site

¹⁵ CAI 155269: fragment van gepolijste bijl; tegulafragmenten

CAI 155247: tranchet of afslagbijl, grote afslag

CAI 155239: wandscherf handgevormd aardewerk van een dolium

CAI 155238: wandfragment van amfoor afkomstig uit Spanje, verschillende middeleeuwse scherven

CAI 155332: afslag, fragment van kling, 5 andere vuurstenen artefacten.

CAI 155268: scherfje Terra Sigillata, evenwel zijn de coördinaten mogelijk niet correct

Niet van toepassing

2.6.7. Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek

Niet van toepassing

2.6.8. Tekstuele synthese

Om de veiligheid van de fietsers te verbeteren in de Broekstraat/Diepestraat, plant de gemeente Erpe-Mere de aanleg van fietspaden langs deze straten. Daarnaast worden er ook verkeersplateau's aangelegd op de bestaande weg. De fietspaden hebben een beperkte breedte en wisselende opbouw (35 tot 61cm diep).

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹⁶.

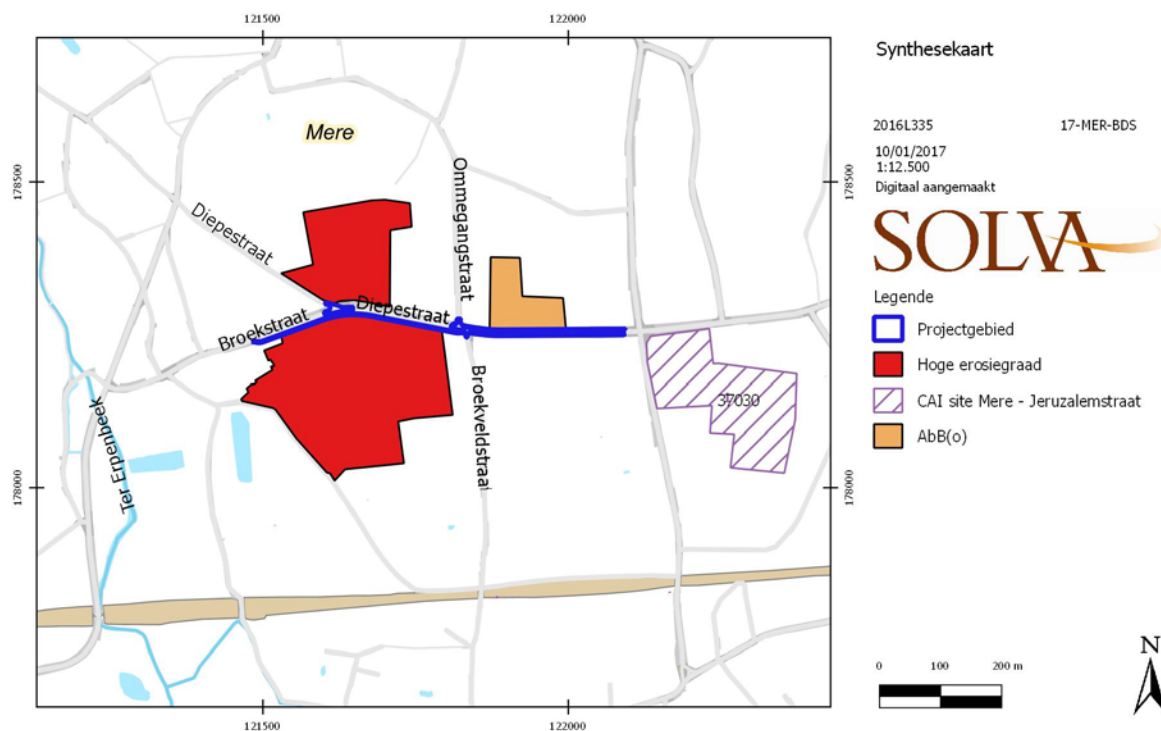
Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Mere, in een volgens de vroegste historische bronnen weinig gewijzigd landschap.

De werken vinden plaats langs het tracé van wegen die reeds bestonden aan eind van de 18de eeuw, en mogelijk ouder zijn. De site ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter dat reeks op archeologisch vlak enkele resultaten heeft opgeleverd met het onderzoek in de Jeruzalemstraat

De weg waarlangs de werken zijn gepland is gelegen op de westelijke helling van een leemrug. Deze plaats heeft een vrij hoog potentieel voor bewoning, maar is zeer kwetsbaar voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn. De bodemkundige profielen, of de afwezigheid ervan, suggereren dit ook.

Het projectgebied zelf loopt langs de reeds aangelegde weg. De fietspaden hebben een beperkte breedte en wisselende opbouw (36 tot 61cm diep). Het valt te verwachten dat door de aanwezigheid van colluvium enerzijds en de hoge mate van erosie anderzijds de kans op het aantreffen van goed bewaarde sporen gering is binnen het gabarit van de werken.

¹⁶ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

Figuur 21 Synthesekaart van het terrein.

2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek konden de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord worden. Hieronder worden deze beantwoord en wordt cf. *CGP 12.5.1.3*, 7° een inschatting gemaakt van het potentieel op kennisvermeerdering van het projectgebied, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijk is.

-Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

De Centraal Archeologische Inventaris toont verschillende archeologische waarnemingen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. De belangrijkste hierbij is de vindplaats Mere-Jeruzalemstraat, waarbij tijdens kleinschalige opgravingen in de jaren 1980 restanten uit de metaaltijden en Romeinse periode zijn aangetroffen. Deze site ligt helling opwaarts ten opzichte van de werfzone. De andere vondsten langsheen het projectgebied zijn prospectievondsten. Door de uitgesproken helling en hoge erosiegevoeligheid van de terreinen is het niet uit te sluiten dat deze vondsten meer hogerop de helling hun oorsprong vinden.

Het terrein bevindt zich in een sterk agrarische omgeving. Voor het gebied tonen historische kaarten sedert het einde van de 18de eeuw een quasi ongewijzigde situatie tot op heden: het tracé van de Broekstraat en Diepestraat bleef ongewijzigd, de bewoning startte pas in de loop van de 20ste eeuw.

Het is niet uit te sluiten dat er zich onder of naast de weg nog oudere sporen bevinden die niet in relatie staan met de weg. Door de (zeer) hoge graad aan erosie op het terrein echter, valt evenwel te verwachten dat mogelijke sites weggeërodeerd of slecht bewaard zullen zijn.

Het projectgebied is bovendien reeds aanzienlijk vergraven geweest door de aanleg van de bestaande weg.

-Wat is de landschapshistoriek van het terrein?

Het terrein is gelegen op een sterke helling. De loessafzettingen zijn gevormd gedurende de laatste ijstijd. Het terrein is sterk onderhevig aan erosie, waardoor op die plaatsen Pleistocene afzettingen kunnen dagzomen net onder de teeltaarde of de bestaande weg.

-Welke gebruiksevolutie kende het terrein?

Sedert het einde van de 18de eeuw ligt het projectgebied in agrarisch gebied. Op de omliggende percelen liggen (beperkte) bebouwing en weiden. De weg is in de loop van de twintigste eeuw heraanlegd en verhard.

-Wat is de impact van de geplande werken?

Om de veiligheid van de fietsers te vergroten werd er beslist om een fietspad aan te leggen langsheen de Broekstraat/Diepenstraat. Vanaf de woning nr. 42 langsheen de Broekstraat t.e.m. het kruispunt van de Diepenstraat met de Ommegangstraat/Broekveldstraat komt er een van de rijweg gescheiden tweerichtingsfietspad. Dit is 2,5m breed, en 350m lang en noopt tot een uitgraving van 61 cm. Vanaf het kruispunt van de Ommegangstraat/Broekveldstraat tot en met het kruispunt met de Kerkhofstraat/Schoolstraat wordt het fietspad aan weerszijden van de baan gelegd. Deze fietspaden zullen elk 1,75m breed en 281 lang zijn. De uitgraving hiervoor bedraagt 36 cm.

Om een veilige oversteekplaats te kunnen construeren worden de kruispunten in gericht als een verhoogd verkeersplateau. Daartoe wordt de rijweg opgebroken en wordt op dezelfde plek een verhoogd plateau aangelegd met een totale opbouw van 55 cm.

De repercussies op de ondergrond zullen derhalve beperkt blijven.

-Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Archeologische sporen *in situ* kunnen binnen het gabarit van de geplande werken slechts in beperkte mate verwacht worden:

- Sinds het einde van de 18de eeuw is het projectgebied een weg, waaronder geen bewoningssporen verwacht worden. Indien de weg zou teruggaan op een oudere weg, is de kans klein dat zich onder de weg nog gelijktijdige bewoningssporen zouden bevinden.
- Er bestaat theoretisch gezien een kans dat zich onder en naast de weg sporen uit oudere periodes bevinden, die niet in relatie staan met de weg. Indien deze toch aanwezig zouden zijn, is de interpretatie ervan in een ruimtelijke context dermate moeilijk, gezien de aard van de werken.

-Bovendien is de site gelegen op een sterke helling van een heuvelrug die zeker vóór de aanleg van de verharde weg, aan een (zeer) hoge graad van erosie blootgesteld is. De kans is reëel dat eventueel aanwezige sites hierdoor minder goed of niet meer bewaard zullen zijn.

Echter wanneer er toch archeologische sporen binnen het projectgebied aanwezig zouden zijn, zullen deze versnipperd of slecht bewaard zijn en zal de interpretatie ervan dermate moeilijk zijn, gezien de breedte van het onderzoeksterrein zeer beperkt is. De geplande werken zijn van dien aard, dat ze weinig of geen ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sites.

Het wetenschappelijk kennispotentieel van eventueel aanwezige archeologische sporen is gelet op bovenstaande zeer gering.

-Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing gelet op voorgaande, er is *de facto* geen wetenschappelijk kennispotentieel.

-Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

Alle bovenstaande onderzoeksvragen konden op basis van de bureaustudie voldoende beantwoord worden. Het wetenschappelijk onderzoekspotentieel, als er al sporen zouden aangetroffen worden binnen het gabarit van de werken, is zéér gering. Bijkomend vooronderzoek zal geen nieuwe inzichten brengen en is derhalve niet relevant.

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning geen verder archeologisch (voor)onderzoek op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

-Opgave van de onderzoeksvragen die moeten beantwoord worden om het aanwezige potentieel te exploiteren (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing

-Kaart met afbakening van zones waar al dan niet archeologisch erfgoed vastgesteld of verwacht wordt (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Zie figuur 24

2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden

Niet van toepassing

2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Om de veiligheid van de fietsers te verbeteren in de Broekstraat/Diepestraat, plant de gemeente Erpe-Mere de aanleg van fietspaden langs deze straten. Daarnaast worden er ook verkeersplateau's aangelegd op de bestaande weg.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer¹⁷.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Mere, in een volgens de vroegste historische bronnen weinig gewijzigd landschap.

De werken vinden plaats op het tracé van wegen die reeds bestonden aan eind van de 18de eeuw, en mogelijk ouder zijn. De site ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter dat reeds op archeologisch vlak resultaten heeft opgeleverd met het onderzoek in de Jeruzalemstraat en verschillende prospecties.

De weg waarlangs de werken zijn gepland is gelegen op de westelijke helling van een leemrug. Deze plaats heeft een vrij hoog potentieel voor bewoning, maar is zeer kwetsbaar voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn. De bodemkundige profielen, of de afwezigheid ervan, suggereren dit ook. De echte bewoningskernen zullen waarschijnlijk ook meer op de top van de heuvelrug moeten gezocht worden in plaats van op de helling.

Echter wanneer er toch archeologische sporen binnen het projectgebied aanwezig zouden zijn, zullen deze versnipperd of slecht bewaard zijn en zal de interpretatie ervan dermate moeilijk zijn, gezien de breedte van het onderzoeksterrein zeer beperkt is. De geplande werken zijn van dien aard, dat ze weinig of geen ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sites.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering nagenoeg onbestaande is.

¹⁷ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

Om de veiligheid van de fietsers te verbeteren in de Broekstraat/Diepestraat, plant de gemeente Erpe-Mere de aanleg van fietspaden langs deze straten. Daarnaast worden er ook verkeersplateau's aangelegd op de bestaande weg.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de dorpskern van Mere, in een volgens de vroegste historische bronnen weinig gewijzigd landschap.

De werken vinden plaats op het tracé van wegen die reeds bestonden aan eind van de 18de eeuw, en mogelijk ouder zijn. De werfzone ligt in een gebied met een sterk landelijk karakter dat reeds op archeologisch vlak enkele resultaten heeft opgeleverd met het onderzoek in de Jeruzalemstraat

De weg waarlangs de werken zijn gepland is gelegen op de westelijke helling van een leemrug. Deze plaats heeft een vrij hoog potentieel voor bewoning, maar is zeer kwetsbaar voor erosie, waardoor eventueel aanwezige sites slecht of niet bewaard zullen zijn. De bodemkundige profielen, of de afwezigheid ervan, suggereren dit ook.

Echter wanneer er toch archeologische sporen binnen het projectgebied aanwezig zouden zijn, zullen deze versnipperd of slecht bewaard zijn en zal de interpretatie ervan dermate moeilijk zijn, gezien de breedte van het onderzoeksterrein zeer beperkt is. De geplande werken zijn van dien aard, dat ze weinig of geen ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sites.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering nagenoeg onbestaande is.

2.11. Bibliografie

Bourgeois I, De Swaef W., & Bourgeois J. 1998. Bewoningssporen uit de vroege La Tène- en de Gallo-Romeinse periode aan de Jeruzalemstraat te Mere (Erpe-Mere). VOBV-info, 48, pp. 2-14

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G., 2002, *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*, 221pp.

Geraadpleegde websites (raadpleging 04-05/01/2017):

- <https://www.dov.vlaanderen.be>
- <https://www.geopunt.be>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://geo.onroerenderfgoed.be>
- <https://www.cartesius.be>
- <https://googlemaps>
- <http://www.gisoost.be>
- <http://mapire.eu/>

3. Bijlagen

3.1. Plannen of figurenlijst

figuur	onderwerp (projectcode 2016L335)	aanmaakschaal	aanmaakwijze	datum
1	Kadastraal plan	1 op 1	digitaal	04-01-2017
2	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
3	Plan bestaande en ontworpen toestand	1 op 1	digitaal	04-01-2017
4	Dwarsdoorsnedes geplande toestand	1 op 1	digitaal	04-01-2017
5	Dwarsdoorsnedes geplande toestand	1 op 1	digitaal	04-01-2017
6	Bodemkaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
7	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
8	Gewestplan	1 op 1	digitaal	04-01-2017
9	Quartaargeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
10	Tertiairgeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
11	Digitaal Hoogte Model	1 op 1	digitaal	04-01-2017
12	Dwarsdoorsnedes op het hoogtemodel	1 op 1	digitaal	04-01-2017
13	Bodemtypekaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
14	Bodembedekkingskaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
15	Bodemerosiekaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
16	Ferrariskaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
17	Atlas der Buurtwegen	1 op 1	digitaal	04-01-2017
18	Vandermaelenkaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
19	Poppkaart	1 op 1	digitaal	04-01-2017
20	Kaart CAI	1 op 1	digitaal	04-01-2017
21	Synthesekaart	1 op 1	digitaal	10-01-2017

3.2. Fotolijst

Foto	onderwerp (projectcode 2016L335)	type foto	vervaardiging	datum
1	Luchtopname	luchtfoto	digitaal	04-01-2017
2	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	05-01-2017
3	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	04-01-2017
4	Watermolen Ten Broeck	aanzicht	analoog	onbekend
5	Kruiskouterwindmolen	Huidige toestand	digitaal	07-08-2014

3.3. Lijst van de bijlagen

projectcode	2016L335
plannummer	1

type plan	bouwplan
onderwerp plan	Bestaande toestand
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	13-04-2016